

Zadeva C-442/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

21. september 2020

Predložitveno sodišče:

Amtsgericht Nürnberg (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

11. september 2020

Tožeča stranka:

Flightright GmbH

Tožena stranka:

Ryanair Designated Activity Company

Amtsgericht Nürnberg (okrajno sodišče v Nürnbergu, Nemčija)

[...] (ni prevedeno)

v sporu

Flightright GmbH,

[...] (ni prevedeno) Potsdam

– tožeča stranka –

[...] (ni prevedeno)

proti

Ryanair Designated Activity Company, [...] (ni prevedeno) Dublin, Irska

– tožena stranka –

[...] (ni prevedeno)

zaradi terjatve

izdaja Amtsgericht Nürnberg (okrajno sodišče v Nürnbergu) [...] (ni prevedeno) 11. septembra 2020 [...] (ni prevedeno) ta

sklep:

I. Postopek se prekine.

II. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 19(3)(b) Pogodbe o Evropski uniji in člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije predložijo ta vprašanja v zvezi z razlago člena 5(3) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91:

(a) Ali gre pri stavki lastnega osebja dejanskega letalskega prevoznika, ki jo organizira sindikat, za „izredne razmere“ v smislu člena 5(3) Uredbe (ES) št. 261/2004?

(b) Ali je odgovor odvisen od tega, ali navedena stavka poteka zaradi terjatev osebja, ki doslej niso bile predmet pogodbe, sklenjene med osebjem in dejanskim letalskim prevoznikom?

(c) Ali je odgovor odvisen od tega, ali je bil vzrok za konkretno stavko določeno ravnanje dejanskega letalskega prevoznika med pogajanjem s sindikatom?

Obrazložitev

- 1 I. [...] (ni prevedeno) (o prekinitvi postopka)
- 2 Odločitev o sporu, ki je ni mogoče izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi [...] (ni prevedeno), je odvisna od odgovora na vprašanja za predhodno odločanje, navedena v izreku, ki ga bo Sodišče Evropske unije podalo v okviru postopka predhodnega odločanja.
- 2 II. Predstavitev predmeta spora

- 3 Tožeča stranka od tožene stranke zahteva plačilo odškodnine v višini 500,00 EUR.
- 4 Potniki [...], ki so svoje zahtevke odstopili tožeči stranki, so imeli potrjene rezervacije za let iz Nürnberga (NUE) v Krakov (KRK) s številko FR5420, ki naj bi ga opravila tožena stranka, pri čemer naj bi Nürnberg zapustili 10. avgusta 2018 ob 14.45 (po lokalnem času) in v Krakov prispeli istega dne ob 16.15 (po lokalnem času). Let je bil odpovedan. Razlog za odpoved je bila stavka pilotov tožene stranke 10. avgusta 2018.
- 5 Tožena stranka je z Gewerkschaft Vereinigung Cockpit (sindikavno združenje Cockpit, Nemčija, v nadaljevanju: VC) vodila kolektivna pogajanja, med drugim o sklenitvi splošne in plačne kolektivne pogodbe. Pogajanja je vodila že od decembra leta 2017. Sindikat si je prizadeval za 42-odstotno zvišanje plač. Tožena stranka je privolila v 20-odstotno zvišanje, ki ga je od začetka leta 2018 tudi dejansko upoštevala pri izplačevanju plač. Tožena stranka je VC še 3. avgusta 2018 predložila izboljšano ponudbo, o kateri še niso potekala pogajanja. VC je 8. avgusta 2018 pozvalo k stavki pilotov.
- 6 Zaradi stavke, ki je potekala 10. avgusta 2018, so bili odpovedani leti v Nemčiji in drugih državah. Preostali leti so bili opravljeni z reorganizacijo voznega reda in vključitvijo dodatnih pilotov. Piloti tožene stranke so poleg tega stavkali na Irskem, v Belgiji, na Švedskem in na Nizozemskem.
- 7 Upoštevalne določbe prava Unije
- 8 Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (UL 2010, C 83, str. 389)
- 9 Člen 12 („Svoboda zbiranja in združevanja“) določa:
- 10 „1. Vsakdo ima pravico do mirnega zbiranja in združevanja na vseh ravneh, zlasti na področju političnih, sindikalnih in državljanskih zadev, kar vključuje pravico vsakogar, da skupaj z drugimi zaradi zaščite svojih interesov ustanavlja sindikate in se vanje včlanjuje. [...]“
- 11 Člen 28 („Pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepov“) določa:
- 12 „Delavci in delodajalci ali njihove organizacije imajo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji pravico pogajati se in sklepati kolektivne pogodbe na ustreznih ravneh, v primeru nasprotja interesov pa do kolektivnih ukrepov za obrambo svojih interesov, vključno s stavko.“
- 13 Evropska socialna listina (SEV 35, 18. oktober 1961)
- 14 I. del, odstavek 6, določa:
- 15 „Vsi delavci in delodajalci imajo pravico do kolektivnih pogajanj.“
- 16 II. del, člen 6 („Pravica do kolektivnega pogajanja“) določa:

17 „Da bi zagotavljalje učinkovito uresničevanje pravice do kolektivnega pogajanja, se pogodbenice zavezujejo, da: [...]

in priznavajo:

18 4. pravico delavcev in delodajalcev do kolektivnega delovanja v primerih interesnih sporov, vključno s pravico do stavke, v okviru obveznosti, ki bi izhajale iz predhodno sklenjenih kolektivnih pogodb.“

19 Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004

20 V uvodni izjavi 14 je navedeno:

21 „Kakor v okviru Montrealske konvencije je treba obveznosti dejanskih letalskih prevoznikov omejiti ali izključiti v primerih, kadar se zgodi dogodek zaradi izrednih razmer, katerim se ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi ustrezni ukrepi. Takšne razmere lahko nastanejo zlasti v primerih politične nestabilnosti, vremenskih pogojev, ki so nezdržljivi z izvedbo zadevnega leta, tveganja, povezanega z varovanjem [varnostjo], nepredvidenih pomanjkljivosti, ki lahko prizadenejo varnost leta, kakor tudi ob stavekah, ki prizadenejo delovanje dejanskega letalskega prevoznika.“

22 Člen 5 („Odpoved leta“) določa:

23 „1. V primeru odpovedi leta [...]

24 (c) imajo zadevni potniki pravico do odškodnine, ki jim jo mora plačati dejanski letalski prevoznik v skladu s členom 7 [...]

25 3. Dejanski letalski prevoznik ni obvezan plačati odškodnine v skladu s členom 7, če lahko dokaže, da so za odpoved leta krive izredne razmere, katerim se ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi ustrezni ukrepi.“

26 Člen 7 („Pravica do odškodnine“) določa:

27 „1. Pri sklicevanju na ta člen potniki prejmejo odškodnino v višini:

28 (a) 250 EUR za lete do vključno 1500 kilometrov [...]“

29 Upoštevna nacionalna sodna praksa o vprašanjih za predhodno odločanje

30 Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) je v sodbi z dne 21. avgusta 2012 (številka zadeve: X ZR 138/11) razsodilo (izrek):

31 „1. Če sindikat v okviru nesoglasij glede kolektivne pogodbe pilote letalskega prevoznika pozove k prekinitvi dela, lahko to povzroči izredne razmere v smislu člena 5(3) Uredbe (ES) št. 261/2004.

- 32 2. Letalskemu prevozniku v tem primeru ni treba plačati odškodnin za odpoved tistih letov, ki jih odpove zaradi prilagoditve voznega reda pričakovanim učinkom napovedane stavke.“
- 33 Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) je svojo odločitev med drugim obrazložilo tako (točki 25 in 26):
- 34 „Sklicevanje tožene stranke na izredne razmere ni neupoštevno zato, ker je bil položaj za toženo stranko obvladljiv.
- 35 Praviloma v primeru nesoglasij glede kolektivne pogodbe ni mogoče izhajati iz obvladljivosti položaja, ki bi izključevala izredne razmere. Odločitev, da bo potekala stavka, je sprejeta na strani delavcev v okviru avtonomije, ki jo imajo pri kolektivnih pogajanjih, in zato ne spada v sfero delovanja dejanskega letalskega prevoznika. Iz tega izhaja, da letalski prevoznik redno tudi v primeru lastnih delavcev nima pravno pomembnega vpliva na to, ali se bo stavkalo. Pri tem ni prepričljiv argument, da lahko dejanski letalski prevoznik v primeru stavke znotraj podjetja ugotovi zahteve in s tem odvrne stavko. S tem bi se od letalskega prevoznika zahtevalo, da se odpove sindikalni svobodi, ki mu jo priznava prava Unije, in da se v delavskem boju že od vsega začetka postavi v podrejeni položaj. Tega od letalskega prevoznika ni mogoče pričakovati in tudi ne bi bilo v dolgoročnem interesu potnikov.“
- 36 Pravna stališča strank
- 37 Tožeča stranka meni, da stavka lastnega kabinskega osebja ne pomeni „izrednih razmer“ v smislu člena 5(3) Uredbe (ES) št. 261/2004. Po njenem mnenju je treba pri vseh kolektivnih pogajanjih računati s stavkami in s tem tudi z izpadom in odpovedjo letov: gre za tipičen dogodek, ki ga je treba pričakovati pri opravljanju dejavnosti, in ne za izreden dogodek.
- 38 Tožena stranka meni, da sindikalna stavka pomeni izredne razmere ne glede na to, ali stavkajo zaposleni dejanskega letalskega prevoznika. Trdi, da se v Uredbi (ES) št. 261/2004 ne razlikuje niti glede na to, ali gre za stavko zaposlenih ali tretjih oseb.
- 39 Odločitve nacionalnih sodišč
- 40 V številnih odločitvah nacionalnih sodišč, sprejetih po izdaji sodbe Sodišča Evropske unije z dne 17. aprila 2018 (C-195/17), v skladu s katero pravica potnika do odškodnine ravno ni odvisna od tega, ali je stavka v skladu z upoštevnimi nacionalnimi določbami delovne zakonodaje zakonita, ampak je treba kot „izredne razmere“ v smislu člena 5(3) Uredbe št. 261/2004, nasprotno, opredeliti le take dogodke, ki po svoji naravi ali vzroku niso neločljivo povezani z običajnim opravljanjem dejavnosti zadevnega letalskega prevoznika in na katere ta dejansko ne more vplivati, se zdaj z odstopanjem od zgoraj navedene odločitve BGH (zvezno vrhovno sodišče) zastopa stališče, da v takem primeru ne gre za izredne razmere. Predložitveno sodišče kot primer navaja povzetek obrazložitve LG

Nürnberg-Fürth (deželno sodišče v Nürnberg-Fürthu, Nemčija) z dne 2. marca 2020 (številka zadeve: 16 S 1060/20), ki je priložen. Deželno sodišče se v njem prav tako pridružuje prevladujoči sodni praksi.

- 41 V sodni praksi pa ni pojasnjeno, ali bi Sodišče Evropske unije sindikalno stavko presodilo tako kot „divjo stavko“ ali drugače, saj je ta v nasprotju z „divjo stavko“ varovana s pravom Evropske unije ter členoma 12(1) in 28 Listine o temeljnih pravicah, in da zato sodbe z dne 17. aprila 2018 (C-195/17) ni dovoljeno razlagati tako, da velja tudi za sindikalno organizirano stavko. Tudi pravica do stavke, zagotovljena v členu 6(4) Evropske socialne listine, kot je razvidno iz njegovega uvodnega stavka in programskega načela v I. delu, točka 6, uresničuje pravico do – usklajenih – kolektivnih pogajanj. Pogodbenice jo namreč izrecno priznavajo, „da bi zagotavljale učinkovito uresničevanje pravice do kolektivnega pogajanja“. Zato bi lahko Sodišče Evropske unije presodilo, da bi uporaba njegove sodne prakse za sindikalno organizirane stavke pomenila kršitev prava Evropske unije, kar bi bilo mogoče v tem primeru sklepati že na podlagi uvodne izjave 14 Uredbe (ES) št. 261/2004, v kateri je stavka na splošno opredeljena kot „izredne razmere“, pri čemer bi kršitev prava Evropske unije pomenil predvsem poseg v pravico letalskega prevoznika do ustanavljanja združenj delodajalcev in včlanjevanja vanje, zavarovano s pravom Unije, ki bi bil vsekakor končna posledica te uporabe.
- 42 Zastopati pa bi bilo mogoče tudi diferencirano stališče, v skladu s katerim je treba upoštevati, zakaj je prišlo do stavke. Zastopati bi bilo mogoče na primer stališče, da je treba razlikovati glede na to, ali je bila stavka organizirana zato, da bi se zavrnili ukrepi letalskega prevoznika, s katerimi se poslabšuje obstoječi položaj na podlagi delovne zakonodaje in pogodb o zaposlitvi. V tem primeru bi bil vzrok za stavko (podjetniško) ravnanje letalskega prevoznika in bi bila stavka zato „obvladljiva“. Če pa bi sindikat zahteval boljše pogoje od dosedanjih in bi tako k stavki pozval brez konkretnega vzroka na strani letalskega prevoznika, bi bilo mogoče zavzeti stališče, da gre za izredne razmere. Predložitveno sodišče se kot primer sklicuje na priloženi sklep AG Nürnberg (okrajno sodišče v Nürnbergu) z dne 29. novembra 2019, številka zadeve: 240 C-6688/19, v katerem je poleg tega povzeta tudi najnovejša sodna praksa.
- 43 Stanje postopka
- 44 Izid spora je odvisen od odgovora na vprašanja za predhodno odločanje: stanje postopka sicer tako na dejanski kot na pravni ravni dovoljuje odločitev o zadevi. (navedbe) [...] (ni prevedeno)
- 45 [...] (ni prevedeno)